Мәһәббәт вә сәдагәт руһунда тәрбијә един!

Гочаман коммунистин дедикләри

Гочаман коммунист. 1904-чү илдән шанлы партијамызын үзвү. Үч ингилабын чанлы шаһиди. 1905—1907-чи илләр ингилабында фәал иштирак етдијн үчүн ССРИ Али Совети Рәјасәт һеј'әти тәрәфиндән Ленин орденилә тәлтиф едилмиш, бөјүк Ленинин әлләрини сыхмыш, онун аловлу нитгини ешитмиш, мә'налы бахышларындан илһам алмыш бу гочаман коммунист бөјүк тарихи һадисәләрин шаһидидир. Ону көрмәк, ингилаб, кечмиш һәјат һаггында хатирәләрини динләмәк нә гәдәр хош вә мараглыдыр!

Мүәллимләрин бу арзусу еринә етди. Гочаман коммунист Бәһрәм Ағаев мәктәбә кәлди. Бакынын 161 нөмрәли мәктәбинин мүәллимләри бу гочаман ингилабчыны бөјүк мәһәббәтлә гаршыладылар вә онун хатирәләринә бөјүк марагла гулаг асдылар.

...1896-чы илин союг гыш күнләриндән бириҹир. Аиләсиндән айрылмыш 10 јашлы Бәһрәм нефт мә'дәнләриндә ишә кирмәк үчүн Бакыја кәлир. О заман Азәрбајчан кәндләриндә вәзијјәт сон дәрәчә ағыр иди. Мүлкәдарын зүлмү, ачлыг вә сәфаләт кәндлиләри тагәтдән салмышды. Кәндли балалары мәктәб үзүнә һәсрәт идиләр. Онлар аиләни доландырмаг үчүн кичик јашларындан ишләмәјә мәчбур идиләр. О заман нефт мә'дәнләриндә ишләмәк үчүн минләрлә кәндли ахышыб Бакыја кәлирди. Кәнддән шәһәрә кәлән балача Бәһрәмин илк көрдүкләри Губа мејданында илан ојнаданлар, гоч дөјүшдүрәнләр, мәрсијә дејәнләр; кәндлиләрин сатмаға кәтирдикләри мәһсуллары алдадыб учуз гијмәтлә әлләриндән алан мөһтәкирләр, дизә гәдәр палчыға буланмыш аягјалын ушаглар олду.

Бәһрәм мә'дәнләри, заводлары кәзиб иш ахтарыр. Иш тапмаг исә асан дејилди. О, кәлиб Балаханыја чыхыр. Балаханы нефт мә'дәнләринин саһибкары Тумаев ону ишә көтүрмәјә разы олур. Бәһрәм дартајчы вәзифәсиндә чалышмаға башлајыр. Ағыр иш шәраити, 12 саат даянмадан чалышмаг, һәр дәгигә тәһгирә мә'руз галмаг, балача Бәһрәмә әзаб верирди. О, буна дөзмәли иди. Бунсуз узаг кәнддә яшаян јохсул аиләни доландырмаг мүмкүн дејилди.

Ингилаб Русијанын һәр ерини бүрүмүшдү. 1905-чи илин аловлу күнләри кәлмишди. Фәһләләр азадлыг уғрунда мүбаризәјә галхмышдылар. Бәһрәм дә өзүнә јахын достлар тапмышды. Инди о, бу фәһлә достларындан бөјүк һәвәслә данышыр. Онларын көрдүкләри ингилаби ишләри һәјәчанла тәсвир едирди. Гочаман коммунист өз кечмиш достларыны көзләринин өнүнә кәтирир, бир' анлыға дүшүнчәјә далыр вә арам-арам сөјләјирди:

— Грикор, фәһлә Грикор, нә гәдәр бачарыглы адам иди. Гарабағдан кәлмишди. Орада бир бәјин гојунларыны отарырмыш, бәјлә онун арасында дава дүшүр. Грикор бәјин ону өлдүрәчәјиндән горхуб Бакыја кәлир. О, савадлы фәһлә јолдашлардан јазыб-охумағы да өјрәнмишди. Мән дә онунла бир ердә ишләјирдим. О, һәмишә мәнә нәсиһәт верәрди. Бизим фәһлә газармасында јатағымыз да јанашы иди. Тахта үзәриндә јатырдыг. Бир мәртәбәли һисли отағын һавасы бизи лап тәнкә кәтирмишди. Ајда бир дәфә палтарымыз јуюлмурду. Грикор мәни баша салырды ки, бу пис күндән гуртармаг үчүн фәһләләр бирләшмәлидирләр.

Мәним достларымдан бири дә Мустафа иди, һеч билирсиниз о нә гәдәр нүфузлу фәһлә иди. Чар часуслары ону фәһләләр арасында тәблиғат иши апараркән өлдүрдүләр. Бүтүн фәһләләр онун гәбри үзәриндә анд ичдиләр. Чаризми девирмәк үчүн, зүлмү арадан галдырмаг үчүн, гәти мүбаризәјә галхмаг үчүн анд ичдиләр.

...Бу илләрдә Бәһрәм Бакынын нефт мә'дәнләриндә тәблиғат иши илә мәшғул олур. О, партијанын ән садиг бир үзвү кими сијаси әдәбијјатын јајылмасында, силаһлы мүбаризәнин һазырланмасында вә кечирилмәсиндә јахындан иштирак едир. О, чар һөкумәти тәрәфиндән бир нечә дәфә һәбс олунур. Лакин бу һәбсләр ону горхутмур, ингилаби ишдән узаглашдыра билмир. Әксинә, Бәһрәм азадлыг уғрунда мүбаризәјә даһа јахындан бағланыр.

1917-чи илдә Бөјүк Октјабр сосиалист ингилабынын гәләбәси Азәрбајчан зәһмәткешләрини руһландырды. Бу дөврдә Бәһрәм Ағаев Балаханы нефтчиләринин ингилаб комитәсинә рәһбәрлик едирди. О, Азәрбајчанда Совет һакимијјәтинин јарадылмасы уғрунда кедән ингилаби һәрәкатын ән фәал иштиракчыларындан бири иди.

Болшевикләр партијасынын Бакы тәшкилаты Ленин принсипләринин һәјата кечирилмәси уғрунда гәти мүбаризә апарырды. Партијанын көркәмли оғуллары Степан Шаумјан, Мәшәди Әзизбәјов, Алјоша Чапаридзе, Ваня Фиолетов вә башга фәал болшевикләр Бакыда ингилаби мүбаризәнин даһа да кенишләнмәси уғрунда јорулмадан чалышырдылар.

1920-чи илин баһары кәлди. Азәрбајчан фәһләләри рус фәһләләринин тәчрүбәсиндән истифадә едәрәк, ингилаби мүбаризәни даһа да кенишләндирдиләр. Апрелин 27-дә сәһәр тездән фәһләләр силаһланмаға башладылар. Бибиһејбәт мә'дәнләриндә силаһланмыш фәһләләр мә'дәнләри, јоллары горумаға башладылар. Балаханы вә Сабунчу фәһләләри мүсават ағалығыны јыхмаг үчүн даһа кәркин мүбаризәјә галхмышдылар.

Апрелин 28-дә фәһләләр мүбаризәни даһа да кенишләндирмишдиләр. Бу күнләрдә Ленинин кәстәриши илә XI Гызыл Орду Бакы фәһләләринин көмәјинә кәлди. О заман XI Гызыл Ордуја Орчоникидзе, Киров кими мәтин болшевикләр рәһбәрлик едирдиләр. Бу күнләр бөјүк севинч күнләри иди. Бакы зәһмәткешләри һәјәчан кечирирдиләр. Онлар евләрин диварларындан, јоллардан гырмызы бајраглар асмышдылар. Азәрбајчанда Совет һакимијјәти јаранмышды. Бундан ики күн сонра Бакы зәһмәткешләри азад бир сурәтдә бејнәлхалг һәмрә'јлик күнү олан 1 Мајы гејд етдиләр. Нефт шәһәри өмрүндә биринчи дәфә иди ки, белә бөјүк тәнтәнә көрүрдү.

Бәһрәм Ағаев 1920-чи или даһа јахшы хатырлајыр. Бу ил онун гәлбиндә сөнмәз бир мәш'әл јандырмышдыр. О, бу ил Коминтернин икинчи конгрессинә Азәрбајчандан нүмајәндә сечилир. О, бурада бүтүн дүнја зәһмәткешләринин рәһбәри, сәадәтин бинасыны гојмуш, дүнјада илк дәфә сосиалист дөвләти јаратмыш өлмәз В. И. Ленинлә көрүшүр. Дүнја зәһмәткешләринин бөјүк рәһбәринин әлләрини меһрибанчасына сыхыр. Ленинин өлмәз образы онун гәлбиндә әбәди бир ер тутур.

Гочаман коммунистин дедикләрини, онун һәр бир сөһбәтини мүәллимләр бөјүк диггәтлә динләјирдиләр. Онлар бугүнкү Бакыја, сосиалист Бакысына нәзәр салдыгча кечмиш һәјатын изтирабларыны көрмүш бу гоча коммунистдән ајрылмаг истәмир, онун мараглы сөһбәтләринин кетдикчә узанмасыны арзу едирдиләр. Бәһрәм Ағаев коридорда кәзишән бојну гырмызы галстуклу хошбәхт ушаглара бахдыгча севинир. О, әтрафыны бүрүмүш мүәллимләрә мүрачиәт едәрәк дејир:

— Инди о күндән 36 ил кечмишдир. Бахын, бу вахтда Азәрбајчанымыз нә гәдәр дәјишмишдир. Тәһсил үзүнә һәсрәт галан зәһмәткеш балалары инди елмин зирвәләринә галхыр, ев тапмајан фәһләләр инди ишыглы биналарда јашајырлар. Инди инсан һәгиги гијмәтини алмышдыр. Бах, биз бунун үчүн чалышырдыг. Истәдијимизи көрдүк. Мүәллимләр даһа јахшы ишләмәлидирләр. Онлар бизим кәләчәк бөјүк нәслимизин тәрбијәчисидирләр. Гој бизим кәләчәк нәсилләримиз бөјүк Ленинин кестәришләрини намусла, вичданла һәјата кечирсинләр.

Т. МУСАЕВ.

Шәкилдә: гочаман коммунист Б. Ағаев мүәллимләрлә сөһбәт едир.

Јарым әср педагожи фәалијјәтдә

Өмрүнүн 50 илини кәнч нәслин тәрбијәсинә һәср етмиш бу садә инсанын— Әләскәр мүәллимин көзләриндән бәхтијарлыг охунур.

Биз онунла мәктәбдә таныш олдуг. 72 јашы олдуғуна бахмајараг, о, енә дә мәктәбдән, севимли ушаглардан, өмрүнүн јарым әсрини һәср етдији педагожи фәалијјәтдән ајрылмамышдыр. Бу гочаман мүәллим ушагларымызын тәрбијәси илә мәшғул олмағы, онлара елм өјрәтмәји шәрәф сајыр. Әләскәр мүәллим ифтихарла дејир:

— Мән һәр дәфә синфә дахил олдугда өзүмү ән хошбәхт инсан билирәм. Ушагларын шән күлүшләри, мә'сум бахышлары мәнә һәр бир шеји унутдурур. Бә'зән көзләримин өнүндә кечмиш заманлар чанланыр, үрәјим һәјәчанланыр, ушаглығым, мәктәб илләрим, јохсул һәјатым јадыма дүшүр.

Биз Әләскәр мүәллимин тәһсил илләри вә илк мүәллимлик фәалијјәти илә марагландығымызы сөјләдик. О, бир анлыг фикрә кетди, сонра өз хатиратыны, ушаглыг һәјатыны нағыл етмәјә башлады:

— Ушаг идим, Шамахыда јашајырдыг. Вәзијјәтимиз ағыр иди. Шамахыда иш олмадығындан, атам Бакыја кедиб Мирзәбәјовун түтүн фабрикасында ишә кирмишди. Фәһләликдән алдығы гәпик-гурушла бизи күчлә доландырырды. Атамын ән бөјүк арзусу мәни охутмаг иди. Лакин о заман бу арзуја чатмаг чох да асан иш дејилди. Атам чох дүшүндү, нәһајәт мәни охутмаг үчүн моллаханаја верди.

Моллаханада тутгун чөһрәли ушаглар һәсирин үзәриндә јан-јана отуруб баша дүшмәдикләри бир дилдә—әрәб дилиндә молланын дедији сөзләри тутугушу кими тәкрар едирдиләр. Моллахананын ағыр һавасындан, молланын гәзәбли бахышындан ушагларын солғун додагларында күлүш әсәри көрүнмәзди. Мәним кими јохсул ушагларын һалы даһа пис кечирди. Варлы ушаглары молла үчүн тез-тез һәдијјәләр кәтирдикләринә көрә, молла онлара һөрмәт едәрди, дөјмәзди, ағыр ишә көндәрмәзди. Мән вә мәним кимиләр исә тез-тез дөјүлүр, сөјүлүр, сәһәрдән ахшама гәдәр нөкәр кими ишләјирдик. Пешәмиз јалда су дашымаг, гышда одун јармаг иди.

Бир дәфә енә молла мәни фалаггаја салыб бәрк дөјмүшдү. Ајагларым кизилдијә-кизилдијә, көзләримин јашы аха-аха күчә илә евимизә тәрәф кедирдим. Евимизин јахынлығында Мирзә Әләкбәр Сабир илә Аббас Сәһһәтә раст кәлдим. О заман Сабир бизим гоншулуғумузда јашајырды. Мән билирдим ки, онлар шеир јазырлар, моллалары, варлылары лаға гојурлар. Ағлаја-ағлаја кәлдијими көрүб һәр икиси ајаг сахлады. Көрүнүр, вәзијјәтим онларын һәссас, шаир гәлбинә тә'сир етмишди. Сабир мәнә јахынлашыб соруштду:

— Бала, нә үчүн ағлајырсан?

Даһа да көврәлдим. Гәһәрдән боғазым тутулду, Аббас Сәһһәт һәјәчанланыб деди:

— Ағламагдан фајда јохдур, оғул, бир дәрдин варса де, биләк, сәнә көмәк едәрик.

Бу сөзләрдән үрәкләниб, молланын мәни бүкүн наһаг ерә дөјдүјүнү сөјләдим, моллахана һәјатындан ачы-ачы шикајәт етдим. Сабир моллахана һәјаты илә јахшы таныш олдуғундан мәним нәләр чәкдијими билирди. О, Аббас Сәһһәтә мүрачиәтлә деди:

— Мүдирдән хаһиш едәк, Әләскәри «Үхүввәт» мәктәбинә гәбул етсин.

Аббас Сәһһәт Сабирин фикрини бәјәнди, мәнә тәсәлли вериб сөјләди:

— Сабаһдан бизим мәктәбдә охујарсан. Јени үсул илә јаранмыш бу мәктәб һәбсхана дејил, һәгиги бир мәктәбдир. Бу мәктәбдә ушаглар ана дилиндә билик алырлар.

Бир анлыға севиндимсә, анчаг јохсуллуг һәјаты илдырым сүр'әтилә көзләримин гаршысындан кечди, кәдәрләниб дедим:

— Ахы охумаг үчүн пул вермәк лазымдыр. Буна да атамын имканы јохдур.

Сабир бөјүк бир гајғы илә сөјләди:

— Дарыхма, дүзәләр. Мәктәб ишләринә көмәк едәјәрсән, мүдир дә сәндән пул алмаз.

— Јох, мәктәбдә охумаг мәним үчүн һеч чүр мүмкүн олмајачаг. Чүнки китаб-дәфтәр алмаға да пулумуз јохдур.

— Китаб-дәфтәрини дә биз аларыг,—дејә Аббас Сәһһәт мәнә үрәк-дирәк верди.

О күн һәјатымда унудулмаз күнләрдән бири иди. О күнүн сабаһы «Үхүввәт» мәктәбинә кирдим, јени үсул илә охумаға башладым. Бу мәктәбдә чоғрафија, тарих, һесаб вә башга фајдалы елмләр өјрәдилирди.

1905-чи илдә Русијанын һәр тәрәфиндә башланан азадлыг һәрәкаты маариф ишләринин јүксәлишинә дә тә'сир көстәрмишди. Азәрбајчанда јени үсул илә мәктәбләр ачылырды. 1906-чы илдә Гарадонлу рајонунун Ағаханлы кәндиндә Молла Маһмуд адлы бир нәфәр јени үсул илә мәктәб ачмаг фикринә дүшүр. О, Аббас Сәһһәт илә Сабирә мүрачиәт едәрәк, онун мәктәбинә мүәллим тапмаларыны хаһиш едир. Аббас Сәһһәт вә Сабир мәни һәмин мәктәбә мүәллимлијә тәвсијә етдиләр.

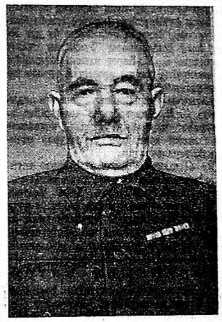

Мән севинчлә бу тәклифә разы олдум. Гарадонлуја, ишләјәчәјим мәктәбә кетдим. Мәктәб дарысгал бир дахмада ерләширди. Парталар густарчасына дүзәлдилмишди. Аталар ушагларыны бу мәктәбә вермәјә чох да мејл көстәрмирдиләр. О заман дини адәтләр әһали ичәрисиндә кениш јајылмышды. Мөвһумат гара булут кими мәдәнијјәт күнәшини чулғалајыр, һәр чүр јенилијин гаршысыны алмаға чәһд едирди.

Јадымдадыр, мәһәррәм ајы кәлмишди. Кәндин адамлары ачыг бәдәнләринә зәнчир вурур, нал кечирир, башларыны хәнчәрлә јарырдылар. Мән бу чиркин адәтин әлејһинә чыхдығым үчүн мәктәбдән харич едилдим.

Лакин аз сонра Гарадонлудакы ибтидаи мәктәбдә мүәллимлик етмәјә башладым. Бурада 1912-чи илә гәдәр дәрс дедим. Һәмин ил Бакыја кәлдим. Михајловски мәктәбиндә имтаһан вериб аттестат алдым. Сонра Бакыда мүәллимлик етмәјә башладым.

Ингилабдан әввәл Бакы мәктәбләриндә дәрс демәк чох чәтин иди. Ачыг фикирли мүәллимләр шәриәт дәрси әвәзинә ана дили дәрси кечирдиләр. Мүфәттишләр тез-тез мәктәбләри јохлајыр вә бу мәсәлә үстүндә ачыг фикирли мүәллимләри мәктәбдән кәнар едирдиләр. Анчаг буна бахмајараг өз халгыны севән мүәллимләр тутдуглары јолу давам етдирир, ушагларын тә'лим вә тәрбијәсиндән мә'нәви зөвг алыр, керидә галмыш вәтән övладларынын савадланмасы үчүн вар гүввәләри илә чалышырдылар.

1920-чи илә гәдәр белә бир шәраитдә Бакы мәктәбләриндә мүәллимлик етдим.

Нәһајәт, бөјүк хошбәхтлик вә сәадәт күнләри етишди. Азәрбајчанда Совет һакимијјәти гурулду. Һәр саһәдә олдуғу кими, маариф вә мәдәнијјәт саһәсиндә дә јени дөвр ачылды. Ингилаб күнәши өз шәфәгләрини Азәрбајчанын ән учгар вә гаранлыг кушәләринә сачды. Шүурлары чилаландырды, көзләри ачды. Үмуми тәһсил һаггында декрет верилди.

Бу заман мүәллимләрин ролу олдугча бөјүк иди. Кениш савадсыз күтләләри савадландырмаг, мөвһумат вә хурафат илә мүбаризә апармаг, Азәрбајчан гадынларынын савадсызлығыны ләғв етмәк кими шәрәфли вәзифәләр бизим өһдәмизә дүшүрдү. Биз өз вәзифәмизи бөјүк мәһәббәт вә шәрәфлә еринә етирирдик. О заманын шуарлары мәдәни ингилаб, мәдәни јүрүш иди. Мәдәни ингилаб, мәдәни јүрүш елкәмизин һәр ерини бүрүмүшдү.

Белә бир дөврдә мүәллимләр кечмишдә алдыглары биликлә кифајәтләнә билмәздиләр. Буна көрә дә өз үзәримиздә чалышмалыјдыг. Мән мүәллимлик етмәклә бәрабәр педагожи техникуму битирдим вә мүәллимләр үчүн тәшкил олунмуш Бакы мүәллимләр институтунда охујуб билијими артырдым. Совет мәктәбинә лајиг мүәллим олмаға чалышдым.

Инди јарым әсрдир ки, мүәллимлик едирәм. Өз бәхтијарлығымы мәктәбдә кәнч нәслин арасында көрүрәм. Дәрс вердијим шакирдләрин бир чоху мүһәндис, һәким, елми ишчи вә мүәллимдир. Онлара мән бөјүк ифтихар һиссилә бахырам. Гоча бағбан әкдији ағачын мејвәсини дәрәндә нә гәдәр фәрәһләнирсә, мүәллим дә дәрс вериб етишдирдији шакирди ихтисаслы көрәндә бир о гәдәр фәрәһләнир. Даима мәни дүшүндүрән будур: зәһмәтләрим һәдәр кетмәмишдир, көзәл Вәтәнимиз үчүн лајигәтли кадрлар етишдирмәкдә мәним дә әмәјим вә көмәјим олмушдур.

Шанлы партијамыз вә бөјүк дөвләтимиз мәним бичик әмәјимә јүксәк мүкафат вермишдир. Мән Ленин ордени илә тәлтиф олунмушам. Әмәкдар мүәллим ады алмышам. Шәхси тәгаүдә кечирилмишәм. Бүтүн бунлар партија вә һөкумәтимизин аталыг гајғысына парлаг сүбутдур...

Әләскәр мүәллим сөһбәтини гуртарыб сусду. Өмрүнүн 50 илини кәнч нәслин тә'лим-тәрбијәси ишинә сәрф етмиш бу меһрибан гочанын һәјат јолу нә гәдәр шәрәфли, нә гәдәр мә'налы кечмишдир!

Биз онун ағ сачларына, кәнчлик ешгилә парлајан көзләринә бахыр, бу меһрибан гочанын шәрәфли һәјат јолунун ајры-ајры лөвһәләрини хатырлајырдыг.

Баягдан бәри давам етмәкдә олан сукуту енә Әләскәр мүәллим позду:

— Өмрүм олдугча кәнч нәслин тәрбијәси ишиндә вар гүввәмлә чалышачағам. Чүнки совет мүәллими олмагдан јүксәк вә шәрәфли иш ола билмәз.

Әләскәр мүәллим һаглыдыр. Бу доғрудан да беләдир. Совет мүәллими ады елкәмиздә ифтихарла чәкилир. Шакирдләр өз мүәллимләрини ата-аналары гәдәр севирләр. Онлар үрәкдән кәлән бир сәслә дејирләр:

Мүәллим дә атадыр,
Чох бөјүкдүр хидмәти.
Гәлбимиздә јашајыр,
Онун саф мәһәббәти.

М. СЕЈИДЗАДӘ.

Чичәкләнән колхоз кәнди

Кәлбәчәр. Республикамызын ән сәфалы бир кушәси. Чәннәт дејилән әфсанәни пуча чыхаран көзәл ер. Инсаны валеһ едән тәбиәт. Дағлар гојну. Бу ерләрдә санки тәбиәт бүтүн әзәмәт вә көзәллијини нүмајиш етдирмәк истәмишдир...

Сылдырым дағлар гојнунда ерләшән кичик Гылынчлы кәнди нә гәдәр көзәлдир! Онун кејләрә баш галдыран дағлары ағ ерпәјини һәлә тамамилә атмамышдыр. Бурада тәбиәт еничә чанланмагдадыр. Кәнч оғлан вә гызлар дағлара илк баһар мүждәси кәтирән бәнөвшә дәрирләр. Булбулләр илк нәғмәләрини өтмәјә, шәлаләләр чағламаға, булаглар енидән чошуб-дашмаға башламышдыр. Галын мешәләр мәхмәрдән дон кејир, дағларын синәси јашыллыгларa бүрүнүр...

Чошгун Тәртәр чајынын сүр'әтлә ахыб кечдији дәрәдән хош бир меһ галхыр. Әтрафы әтирли баһар раһијјәси бүрүјүр... Бугүн Гылынчлы кәндиндә тәбиәт даһа да көзәл көрүнүр. Адамларын гәлбиндә чошан севинчин исә һүдуду даһа кениш, даһа дериндир. Бугүн кәнддә һамы—јашлылар, ениетмәләр, кәнчләр, көрпәләр дә өзләриндә хүсуси фәрәһ вә шадлыг дујурлар.

36 баһар, бир-бириндән даһа чох сәадәт кәтирән баһар... Гылынчлы кәнди нә гәдәр артмыш вә јүксәлмишдир! Гочаман мүәллим Мурсәл Искәндәров кечмиши хатырларкән һаглы оларак дејир ки, бугүнкү Гылынчлы енидән доғмуш, ени нәфәс алан, ени һәјатла сәсләшән кәнддир. Бөјүк Совет дөвләти, шанлы Коммунист партијасы Гылынчлы зәһмәткешләринә дә әсл инсан һүгуглары, әсл азадлыг, азад әмәк, һәјат вә сәадәт кәтирмишдир.

☆

36 ил бундан габаг Кәлбәчәрин һеч бир кәндиндә мәктәб јох иди. Әһали баштанбаша савадсыз иди. Инди исә Кәлбәчәрин ән учгар дағ кәндләриндә белә ичбари еддииллик тәһсил һәјата кечирилмишдир. Рајонда 60-дан артыг мәктәб вардыр.

Рајонун һәр ериндә олдуғу кими, Гылынчлы кәндиндә дә мәктәб сүр'әтли инкишаф јолу кечмишдир. Совет һакимијјәтинин илк илиндә бурада ибтидаи мәктәб ачылмышдыр. 1929-чу илдә исә бу мәктәб еддииллик мәктәбә чеврилмишдир. Лакин кәнд дурмадан артмыш, әһалинин мәдәни тәләби јүксәлмишдир. Буну нәзәрә алан дөвләтимиз 1933-чү илдә кәнддә орта мәктәб тәшкил етмишдир.

Илк дәфә Гылынчлы кәндиндә биринчи синиф јарадыларкән бурада чәми 16 ушат охумушдур. Инди исә бу мәктәбдә јүзләрлә гыз вә оғлан тәһсил алмагдадыр. Төвчә бу ил мәктәби 18 нәфәр кәнч битирәчәкдир. Мәктәб интернаты 30 нәфәр шакирди әһатә едир. Мәктәбдә дәрс дејән мүәллимләрин әксәријјәти али вә али орта тәһсилә маликдир.

Гылынчлы кәндинин мәктәби өзүнүн етишдирмәләри илә фәхр едир. Кәнддәки М. Ф. Ахундов адына колхозун сәдри Бамран Шадлиев, рајондакы В. И. Ленин адына колхозун сәдри Сүлејман Мәликов, Килсәли кәнд мәктәбинин директору Сајат Бајрамова, рајон халг маариф шө'бәсинин мүдири Ибраһим Вәлиев, РХМШ инспектору Уғурлу Гасымов, рајон гәзетинин редактору Әзиз Бајрамов, Бакынын «Нефт дашларында» чалышан кәнч мүһәндис Закир Рәһимов вә башгалары һәмин мәктәбин етишдирмәләриндәндир. Һазырда мәктәбдә дәрс дејән мүәллимләрдән Мурсәл Искәндәров, Әли Надиров, Рамазан Исаев вахтилә бу мәктәбдә тәһсил алмышлар.

Мәктәбин мүәллим коллективи колхозчу балаларынын тә'лим-тәрбијәсини јүксәк сәвијјәдә тәшкил етмәк үчүн әлбир ишләјир, гүввә вә бачарыгларыны әсиркәмир. Физика мүәллими Салеһ Меһдиев јолдаш ајни заманда машыншүнаслыг үзрә практикум мәшғәләләринә рәһбәрлик едир. О, шакирдләрә зәрури әмәли вәрдишләр вермәк үчүн кәнддәки М. Ф. Ахундов адына колхозла, Кәлбәчәр електрик стансијасы вә Мардакерт МТС-илә сых әлагә сахлајыр, мүнтәзәм истеһсалат екскурсијалары тәшкил едир. Мүәллимин практикум мәшғәләләрини һәмишә јүксәк сәвијјәдә тәшкил етмәјә чидди сә'ј көстәрмәси нәтичәсиндә VIII вә IX синиф шакирдләриндән чоху трактору вә «ГАЗ-51» маркалы автомобили мүстәгил сурәтдә идарә етмәји өјрәнмишләр.

Тарих мүәллими Фикрәт Әһмәдов, ријазијјат мүәллимләри Ширин Һәсәнов вә Сәмајә Гасымова, әдәбијјат мүәллими Мәзбурә Шәмсәддинова, синиф мүәллими Мурсәл Искәндәров, рус дили мүәллими Марија Василенко јолдашлар да мәктәбин габагчыл мүәллимләриндәндир.

Кечән ил В. И. Ленин адына АДПИ-нин дил вә әдәбијјат факултәсини битирмиш кәнч мүәллим М. Шәмсәддинова VIII—X синифләрдә әдәбијјат фәннини тәдрис едир. О, биринчи ил дәрс демәсинә бахмајараг, мүәллим коллективи, шакирд вә валидејнләр арасында өзүнә бөјүк һөрмәт газанмышдыр. Кәнч мүәллим јалныз дәрсдә дејил, дәрсдән кәнар вахтларда да шакирдләрлә сәмәрәли мәшғул олур. Ардычыл мәсләһәт саатлары кечирир, әлавә мәшғәләләр тәшкил едир. О, шакирдләрин јазылы нитг мәдәнијјәтләринин инкишафына хүсуси фикир верир, тез-тез инша јаздырыр. М. Шәмсәддинованын шакирдләри нәинки мәктәбин, һабелә кәндин китабханасындан да кениш истифадә едир, әдәбијјат дәрнәјиндә мүстәгил мә'рузәләр сөјләјир, дивар гәзети бурахырлар.

Сон ики илдә мәктәбдә рус дили дәрсләринин кејфијјәти хејли јахшылашмышдыр. Бу ишдә кәнч рус дили мүәллими Марија Василенконун бөјүк хидмәти вардыр. Мүәллим шакирдләрин лүғәт еһтијатларыны зәнкинләшдирмәјә, шифаһи вә јазылы нитгләрини мүнтәзәм инкишаф етдирмәјә даим чидди диггәт верир. Онун дәрс дедији V—X синифләрдә шакирдләрин һамысынын синиф вә ев дәфтәрләри, лүғәт дәфтәрчәләри вардыр. Мүәллим дәрсдән әлавә һәр бир синифлә һәфтәдә бир дәфә мәшғул олур, шакирдләрин синифдән кәнар мүталиәсини сәмәрәли тәшкил етмәјә чалышыр.

Шәрәфли мүәллимлик вәзифәсинә мәс'улијјәт вә вичданла јанашмасы нәтичәсиндә М. Василенко дәрс дедији III синифдә шакирдләрин һамысынын, VIII синифдә исә әксәријјәтинин рус дилиндән мүвәффәг гијмәт алмасына наил олмушдур.

Мәктәбин тәшәббүскар директору Гәшәм Әләкбәров јолдаш мүәллимләрин ишинә тәләбкарлыгла јанашдығы кими, өзүнә гаршы да һәмишә тәләбкардыр. О, ишдә даим нүмунә көстәрмәјә сә'ј едир, тәдрис етдији кимја фәннини шакирдләрә дәриндән өјрәтмәјә чалышыр. Мәһз буна көрә дә онун дәрс дедији VIII—X синифләрдә III рүбдә шакирдләрин һамысы кимјадан мүвәффәг гијмәт алмышдыр.

Г. Әләкбәров тә'лим-тәрбијә ишләринин кејфијјәтини јахшылашдырмаг саһәсиндә мүәллим коллективинә, мәктәб комсомол вә пионер тәшкилатларынын гүввәсинә, валидејн фәалларынын сә'јинә архаланыр. Мәктәбин фәал комсомолчуларындан Ариф Әлишов, Сүнбүл Һәсәнова, Надир Әлиев, пионерләрдән Рәһилә Рәфиева, Сабир Мәликов, Минајә Јусифова вә башгалары мәктәбин ичтимаи ишләриндә фәал чалышырлар. Онлар мәктәбдә нөвбәтчи олур, дивар гәзетләринин ишини саһмана салыр, китабханада охучулар конфранслары тәшкил едир, керидә галан јолдашларына көмәк көстәририләр.

Мүәллим коллективи комсомол, пионер тәшкилатлары вә валидејн комитәсинин биркә сә'јләри нәтичәсиндә бу ил мәктәбдә ә'лачыларын сајы артмыш, шакирдләр арасында шүурлу интизам мөһкәмләнмиш, дәрс мүвәффәгијјәти јүксәлмишдир. Икинчи ил ајни синифдә охујан шакирдләрин инди һамысы дәрсләриндән мүвәффәг гијмәт алыр.

Гылынчлы кәнд мәктәбинин мүәллимләри әһали арасында кениш ичтимаи иш апарырлар. Тәшвигатчы мүәллимләрдән Ширин Һәсәнов, Мәзбурә Шәмсәддинова, Салеһ Меһдиев вә башгалары тез-тез М. Ф. Ахундов адына колхоза кедир, сијаси-ичтимаи мөвзуларда сөһбәтләр кечирир, колхозчулары Сов.ИКП XX гурултајынын материаллары илә әтрафлы таныш едирләр. Мәктәблиләрин өзфәалијјәт дәрнәкләринин гүввәсилә колхоз клубунда верилән консертләр чох мараглы олур.

Мәктәблә М. Ф. Ахундов адына колхозун әлагәси даһа да мөһкәмләнмишдир. Кәндин маарифпәрвәр колхозчулары кәнч нәслин тә'лим-тәрбијәсинә мүстәсна гајғы көстәрирләр. Колхозун көмәјилә бу ил мәктәб интернаты әсаслы тә'мир едиләчәк, мәктәб бинасы кенишләндириләчәкдир. Бундан башга, кәндин ән сәфалы ериндә мүәллимләр үчүн јашајыш бинасы тикмәји вә ону сентјабра кими тамамилә һазыр етмәји колхоз өһдәсинә көтүрмүшдүр. Бугүн үчүн бир сыра һазырлыг ишләри көрүлмәкдәдир.

Гылынчлы кәнди симасыны тамамилә дәјишмишдир. Лакин о, јахын кәләчәкдә даһа танынмаз олачагдыр.

Һ. МӘММӘДОВ.

Кәлбәчәр рајону.